A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2009. április 23. *

A C-533/07. sz. ügyben,

az EK 68. cikk és az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2007. november 29-én érkezett, 2007. november 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Falco Privatstiftung**,

Thomas Rabitsch

és

Gisela Weller-Lindhorst

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök (előadó), T. von Danwitz, Juhász E., G. Arestis és J. Malenovský bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. november 20-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Falco Privatstiftung és T. Rabitsch képviseletében M. Walter Rechtsanwalt,

– G. Weller-Lindhorst képviseletében T. Wallentin Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében J. Kemper és M. Lumma, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: W. Ferrante avvocato dello Stato,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében C. Gibbs, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët és S. Grünheid, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. január 27-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 5. cikke 1. pontja a) alpontjának és b) alpontja második francia bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Falco Privatstiftung nevű, Bécsben (Ausztria) létrehozott alapítvány és a Bécsben (Ausztria) lakóhellyel rendelkező T. Rabitsch, valamint a Münchenben (Németország) lakóhellyel rendelkező G. Weller-Lindhorst között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya egyrészt annak a szerződésnek a teljesítése, amelynek értelmében az alapeljárás felperesei feljogosították az alapeljárás alperesét egy koncertről készült videofelvétel Ausztriában, Németországban és Svájcban történő forgalmazására, másrészt pedig az említett koncertről készült hangfelvétel forgalmazása, amely anélkül történt, hogy arra bármilyen szerződéses jogalap fennállt volna.

Jogi háttér

A Brüsszeli Egyezmény

3 A Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel (HL L 285., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.) (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 5. cikkének 1. pontja szerint:

„A valamely szerződő államban lakóhellyel rendelkező személy más szerződő államban is perelhető:

1) ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény, akkor a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt; […]”

A 44/2001 rendelet

4 A 44/2001 rendelet (2) preambulumbekezdése szerint:

„A joghatóságra és a határozatok elismerésére vonatkozó nemzeti jogszabályok között fennálló egyes különbségek akadályozzák a belső piac megfelelő működését. A polgári és kereskedelmi ügyekben [a] […] rendelet hatálya alá tartozó tagállamok határozatainak gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából elengedhetetlenül

szükségesek a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítésére és az alaki követelmények egyszerűsítésére irányuló rendelkezések.”

5 A 44/2001 rendelet (11) preambulumbekezdése értelmében:

„A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. […]”

6 A 44/2001 rendelet (12) preambulumbekezdése így rendelkezik:

„Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében.”

7 A 44/2001 rendelet (19) preambulumbekezdése szerint:

„Biztosítani kell a Brüsszeli Egyezmény és [a] […] rendelet közötti folytonosságot, ennek érdekében átmeneti rendelkezéseket kell megállapítani. Ugyanez a folytonossági követelmény vonatkozik a Brüsszeli Egyezménynek [a] […] Bíróság[…] általi értelmezésére is […].”

8 A joghatósági szabályokat a 44/2001 rendelet II. fejezete tartalmazza, amely a 2–31. cikkből áll.

9 A 44/2001 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése, amely az említett II. fejezet „Általános rendelkezések” című 1. szakaszán belül helyezkedik el, így rendelkezik:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

10 A 44/2001 rendelet ugyanezen szakaszon belüli 3. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

11 A 44/2001 rendelet 5. cikke, amely e rendelet II. fejezetének „Különös joghatóság” című 2. szakaszán belül helyezkedik el, így rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

1) a) ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény, akkor a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt;

b) e rendelkezés értelmében, eltérő megállapodás hiányában a kötelezettség teljesítésének helye:

– ingó dolog értékesítése esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés alapján az adott dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani;

– szolgáltatás nyújtása esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani;

c) amennyiben a b) pont nem alkalmazható, az a) pontot kell alkalmazni;

[…]

3) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az alapeljárás felperesei a koncert videofelvételének értékesítéseiből befolyt, egy részében ismert összeg után járó licencdíj megfizetését követelik. Kérik továbbá, hogy a bíróság az alapeljárás alperesét kötelezze a videó- és hangfelvételek értékesítéseiből befolyt teljes összeg becsléssel történő meghatározására, valamint az ebből eredő további licencdíj megfizetésére. Kereseti kérelmeik alátámasztása érdekében az alapeljárás felperesei a videofelvételek értékesítése kapcsán a velük szerződő féllel kötött szerződés rendelkezéseire, a hangfelvételek értékesítése kapcsán pedig a szerzői jogok megsértésére hivatkoznak, mivel ez utóbbi vonatkozásában nem állt fenn semmilyen szerződéses jogalap.

13 Az elsőfokú eljárásban a Handelsgericht Wien – amely előtt az alapeljárás felperesei keresetet indítottak – a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja alapján megállapította joghatóságának fennállását e kereseti kérelmek elbírálására. E bíróság úgy ítélte meg, hogy figyelembe véve az érvényesített igények közötti szoros összefüggést, a joghatósága a videofelvételek értékesítése után a szóban forgó szerződés alapján járó licencdíjakra is kiterjed, amit az alapeljárás alperese vitatott.

14 A fellebbezés elbírálása során az Oberlandesgericht Wien úgy ítélte meg, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja a szerződéses igények esetében nem alkalmazható, mint ahogy ugyanezen rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése sem, mivel a szóban forgó szerződés nem minősül az e rendelkezés értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek.

15 Az Oberster Gerichtshof – amely előtt egyedül azon kereseti kérelmek tekintetében kezdeményeztek felülvizsgálati eljárást, amelyek a videofelvételek terjesztésére vonatkoznak – megjegyezte, hogy a 44/2001 rendelet nem határozza meg a „szolgáltatásnyújtás” fogalmát. A kérdéseket előterjesztő bíróság – utalva a Bíróságnak a szolgáltatásnyújtás szabadságával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára és a hozzáadott-érték-adó (a továbbiakban: HÉA) tárgyában elfogadott egyes irányelvekre, amelyek a szolgáltatások fogalmának tágabb jelentését részesítik előnyben – azt a kérdést veti fel, hogy az olyan szerződést, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó

felhasználási jogokat, a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében vett „szolgáltatásnyújtásra" irányuló szerződésnek kell-e minősíteni. A kérdéseket előterjesztő bíróság adott esetben felveti az említett szolgáltatás nyújtásának helyével kapcsolatos kérdést, valamint azt a kérdést, hogy a joghatósággal rendelkező bíróság a szóban forgó szerzői jog valamely más tagállamban vagy harmadik államban történő felhasználását érintő licencdíjak tárgyában is határozhat-e.

16 Arra az esetre, ha a bírósági joghatóság nem alapulhatna a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdésén, a kérdéseket előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy e rendelet 5. cikke 1. pontjának c) alpontja értelmében az 5. cikk 1. pontjának a) alpontját kellene alkalmazni. Márpedig a kérdéseket előterjesztő bíróság szerint a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja keretében a 14/76. sz. De Bloos-ügyben 1976. október 6-án hozott ítélet (EBHT 1976., 1497. o.) alapján a vitás kötelezettség teljesítésének helye a meghatározó, azt pedig az alapeljárásban szóban forgó szerződésre irányadó jog alapján kell megállapítani, tekintettel a 12/76. sz. Industrie Tessili Italiana Como ügyben 1976. október 6-án hozott ítéletre (EBHT 1976., 1473. o.).

17 Mindezen megfontolásokra tekintettel az Oberster Gerichtshof felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A [44/2001] rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontja értelemében vett »szolgáltatásnyújtásra« irányulónak kell-e tekinteni azt a szerződést, amellyel a szellemi tulajdonjog jogosultja a másik szerződő fél részére e jog felhasználási jogát biztosítja (licenciaszerződés)?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

a) A szolgáltatást a tagállam minden olyan helyén nyújtják, ahol a jog szerződés szerinti felhasználása engedélyezett, és ténylegesen meg is valósul?

b) Vagy a szolgáltatást a licenciajogosult lakóhelyén, illetve központi ügyvezetésének helyén nyújtják?

c) A második kérdés a) részére vagy a második kérdés b) részére adott igenlő válasz esetén joghatósággal rendelkező bíróság a jog más tagállamban vagy harmadik államban történő felhasználásából eredő licencdíjakról is jogosult-e dönteni?

3) Az első kérdésre vagy a második kérdés a), valamint b) részére adott nemleges válasz esetén: a licencdíj megfizetéséhez kapcsolódó, a [44/2001] rendelet 5. cikke 1. pontjának a) és c) alpontja szerinti joghatóságot továbbra is a Bíróságnak a [Brüsszeli Egyezmény] 5. cikke 1. pontjához fűződő ítélkezési gyakorlatából eredő elvek alapján kell-e megítélni?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

18 A kérdéseket előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében azt kérdezi, hogy az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek minősül-e.

19 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése önmagában nem teszi lehetővé a feltett kérdés megválaszolását, mivel e rendelkezés nem határozza meg a szolgáltatásnyújtás fogalmát.

20 Következésképpen a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdését az említett rendelet kidolgozása, célja és rendszere alapján kell értelmezni (lásd ebben az értelemben a C-103/05. sz. Reisch Montage ügyben 2006. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6827. o.] 29. pontját, a C-283/05. sz. ASML-ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-12041. o.] 16. és 22. pontját, valamint a C-386/05. sz. Color Drack ügyben 2007. május 3-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3699. o.] 18. pontját).

21 E tekintetben a 44/2001 rendelet (2) és (11) preambulumbekezdéséből következik, hogy annak célja a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályoknak nagymértékben kiszámítható joghatósági szabályokkal történő egységesítése.

22 A 44/2001 rendelet célja tehát a jogbiztonság megteremtése, amely az Európai Közösségben letelepedett személyek jogi védelmének megerősítésében nyilvánul meg, egyszerre lehetővé téve mind a felperesnek, hogy könnyen azonosíthassa, mely bíróság előtt indíthat keresetet, mind pedig az alperesnek, hogy ésszerűen kiszámíthassa, mely bíróság előtt indítható ellene kereset (lásd a fent hivatkozott Reisch Montage ügyben hozott ítélet 24. és 25. pontját, valamint a fent hivatkozott Color Drack ügyben hozott ítélet 20. pontját).

23 A 44/2001 rendeletben foglalt joghatósági szabályok az alperes lakóhelye szerint illetékes bíróság joghatóságára vonatkoznak, amelyet a rendelet 2. cikke határoz meg, és a különös joghatóság szabályai egészítenek ki (lásd a fent hivatkozott Reisch Montage ügyben hozott ítélet 22. pontját, valamint a fent hivatkozott Color Drack ügyben hozott ítélet 21. pontját).

24 Ennek megfelelően az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságát szerződések esetén a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontjában foglalt különös joghatósági szabály egészíti ki. Ezt a szabályt – amely a közelséggel kapcsolatos törekvéseknek kíván megfelelni – a szerződés és az arról határozó bíróság közötti szoros kapcsolódás megléte indokolja.

25 Az említett különös joghatósági szabály alkalmazásával az alperes az eljárás tárgyát képező, teljesített vagy teljesítendő kötelezettség helye szerinti bíróság előtt is perelhető, mivel e bíróság és a szerződés között vélelmezetten szoros kapcsolódás áll fenn.

26 A 44/2001 rendeletben foglalt joghatósági szabályok alapját képező, a jogbiztonságra irányuló elsődleges célkitűzés megerősítése érdekében a rendelet a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések vonatkozásában önálló módon határozza meg e kapcsolóelvet.

27 A 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében ugyanis az eljárás tárgyát képező kötelezettség teljesítésének helye a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani.

28 A fenti megfontolások alapján kell eldönteni, hogy az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek minősül-e.

29 Ezzel kapcsolatban – mint azt a német és az olasz kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya a Bírósághoz benyújtott észrevételeikben megjegyezték – a szolgáltatások fogalma magában foglalja legalábbis azt, hogy a szolgáltatásnyújtó fél meghatározott tevékenységet végez díjazás ellenében.

30 Márpedig az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, nem foglal magában ilyen tevékenységet.

31 Az ilyen szerződéssel ugyanis az átengedett jog jogosultja kizárólag arra kötelezi magát a vele szerződő féllel szemben, hogy a jog ez utóbbi szerződő fél általi gyakorlását nem fogja vitatni. Mint azt a főtanácsnok az indítványának 58. pontjában hangsúlyozta, a szellemi tulajdonjog jogosultja az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogok átengedésével nem teljesít semmilyen szolgáltatást, és csak azt a kötelezettséget vállalja, hogy a vele szerződő félnek megengedi e felhasználási jogok szabad gyakorlását.

32 Ezzel kapcsolatban nincs jelentősége, hogy az átengedővel szerződő fél köteles-e vagy sem a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó átengedett jogok gyakorlására.

33 Ezt az elemzést nem vonhatják kétségbe az EK 50. cikk értelmében vett „szolgáltatások” fogalmának értelmezésére vagy a 44/2001 rendeleten kívüli másodlagos közösségi jogi jogforrásokra, vagy akár az e rendelet 5. cikke 1. pontjának szerkezetére és rendszerére alapított érvek.

34 Először is, a 44/2001 rendelet szerkezetére vagy rendszerére alapított egyetlen körülményből sem vezethető le az a követelmény, hogy az említett rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdésében említett „szolgáltatásnyújtás” fogalmát az EK 50. cikk szerinti szolgáltatásnyújtás szabadsága tárgyában a Bíróság által kialakított megoldásokból kiindulva kellene értelmezni.

35 Ha az említett területen adott esetben a szolgáltatások fogalmának tág értelmezése érvényesül, ezt a megközelítést az a törekvés indokolja, hogy a legnagyobb számú gazdasági tevékenység, amely az áruk, a tőke és a személyek szabad mozgásának körén kívül esik, mindamellett ne mentesülhessen az EK-Szerződés alkalmazása alól.

36 Márpedig a 44/2001 rendelet rendszerében az a tény, hogy az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, nem minősül az e rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek, nem zárja ki, hogy e szerződés az említett rendelet hatálya alá, nevezetesen annak egyéb joghatósági szabályai hatálya alá tartozzon.

37 A 44/2001 rendeletben foglalt joghatósági szabályok rendszere és szerkezete épp ellenkezőleg azt követeli meg, hogy megszorítóan értelmezzük azokat a különös

joghatósági szabályokat – ideértve a szerződéses jogviszonyokra vonatkozó, az említett rendelet 5. cikkének 1. pontjában foglalt szabályt is –, amelyek eltérnek az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságának általános elvétől.

38 Másodszor, hasonló indokok alapján az sem lehetséges, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése szerinti „szolgáltatásnyújtás" fogalmát a „szolgáltatások" fogalmának a HÉA tárgyában elfogadott közösségi irányelvekre alapított meghatározásából kiindulva értelmezzük.

39 Mint azt a főtanácsnok az indítványának 71. és 72. pontjában megjegyezte, ez utóbbi fogalomnak a HÉA tárgyában elfogadott irányelvekben kialakított meghatározása olyan negatív meghatározás, amely a természeténél fogva szükségképpen tág, mivel a „szolgáltatásnyújtást" ott akként határozzák meg, hogy az felölel minden olyan tevékenységet, amely nem minősül termékértékesítésnek. Így ezek az irányelvek a gazdasági tevékenységeknek csak két kategóriáját tekintik a Közösség területén belül adóköteles műveleteknek, mégpedig a termékértékesítést és a szolgáltatásnyújtást.

40 Márpedig a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontja keretében, ha a szerződés nem ingó dolgok értékesítésére irányul, a joghatóságot nem kizárólag azon szabályok alapján lehet meghatározni, amelyek a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésekre vonatkoznak. E rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja ugyanis ugyanezen rendelet 5. cikke 1. pontjának c) alpontja értelmében azokra a szerződésekre is alkalmazandó, amelyek sem ingó dolgok értékesítésére, sem pedig szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéseknek nem minősülnek.

41 Végül harmadszor, azt az elemzést, mely szerint az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, nem minősül az e rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek, nem vonhatja kétségbe az Európai

Közösségek Bizottsága által állított azon szükségszerűség sem, hogy az 5. cikk 1. pontja b) alpontjának hatályát tágan kell megállapítani az 5. cikk 1. pontjának a) alpontjához képest.

42 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának rendszeréből következően a közösségi jogalkotó eltérő joghatósági szabályokat fogadott el egyrészt az ingó dolgok értékesítésére irányuló szerződések és a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések, másrészt pedig minden más, az említett rendelet különös rendelkezéseinek tárgyát nem képező szerződéstípus vonatkozásában.

43 Márpedig a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja második francia bekezdése hatályának kiterjesztése e tekintetben a közösségi jogalkotó szándékának megkerüléséhez vezetne, és hátrányosan érintené az említett 5. cikk 1) pontja a) és c) alpontjának hatékony érvényesülését.

44 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdését akként kell értelmezni, hogy az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, nem minősül az e rendelkezés értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek.

A második kérdésről

45 Figyelembe véve az első kérdésre adott választ, a második kérdést nem kell megválaszolni.

A harmadik kérdésről

46 A kérdéseket előterjesztő bíróság a harmadik kérdésével azt kérdezi, hogy az olyan szerződés alapján járó díjazás megfizetése iránti követelés kapcsán, amely szerződés értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, a joghatósággal rendelkező bíróságnak a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja alapján történő meghatározása érdekében továbbra is a Bíróságnak a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 1. pontjához fűződő ítélkezési gyakorlata alapján levezethető elvekből kell-e kiindulni.

47 A kérdéseket előterjesztő bíróság különösen azt szeretné megtudni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontját akként kell-e értelmezni, hogy egyrészt az e cikkben említett „kötelezettség" fogalma arra a kötelezettségre utal, amely a szerződésből ered, és amelynek a nemteljesítésére a bíróság előtt indított kereset alátámasztásaként hivatkoznak, másrészt pedig azt a helyet, ahol e kötelezettséget teljesítették vagy teljesíteni kell, azon jog alapján kell meghatározni, amely az eljáró bíróság államának kollíziós jogszabályai értelmében az említett kötelezettségre irányadó, mint azt a Bíróság a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 1. pontja kapcsán már megállapította (lásd a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 1. pontja szerinti „kötelezettség" fogalma kapcsán a fent hivatkozott De Bloos-ügyben hozott ítélet 13. pontját; a 266/85. sz. Shenavai-ügyben 1987. január 15-én hozott ítélet [EBHT 1987., 239. o.] 9. pontját; a C-288/92. sz. Custom Made Commercial ügyben 1994. június 29-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-2913. o.] 23. pontját; a C-420/97. sz. Leathertex-ügyben 1999. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-6747. o.] 31. pontját és a C-256/00. sz. Besix-ügyben 2002. február 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-1699. o.] 44. pontját, valamint e kötelezettség teljesítésének a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 1. pontja értelmében vett helye kapcsán a fent hivatkozott Industrie Tessili Italiana Como ügyben hozott ítélet 13. pontját; a fent hivatkozott Custom Made Commercial ügyben hozott ítélet 26. pontját; a C-440/97. sz., GIE Groupe Concorde és társai ügyben 1999. szeptember 28-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-6307. o.] 32. pontját; a fent hivatkozott Leathertex-ügyben hozott ítélet 33. pontját, valamint a fent hivatkozott Besix-ügyben hozott ítélet 33. és 36. pontját).

48 Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja a) alpontjának szövege szóról szóra megegyezik a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 1. pontja első mondatának szövegével.

49 A 44/2001 rendelet e tekintetben igen nagymértékben merít a Brüsszeli Egyezményből, amellyel a közösségi jogalkotó valódi folytonosságot kívánt biztosítani, mint ez az említett rendelet (19) preambulumbekezdéséből is kiderül.

50 A 44/2001 rendelet ugyanis kétségkívül a Brüsszeli Egyezmény aktualizálására irányul, egyúttal azonban annak felépítését és alapelveit is meg kívánja őrizni, valamint biztosítani kívánja a folytonosságot.

51 Márpedig, mivel nincs semmilyen indok, amely ettől eltérő értelmezést tenne szükségessé, a koherencia követelménye magában foglalja, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja a) alpontjának ugyanolyan hatályt kell tulajdonítani, mint a Brüsszeli Egyezmény vonatkozó rendelkezésének, a Brüsszeli Egyezmény és a 44/2001 rendelet egységes értelmezésének biztosítása érdekében (lásd ebben az értelemben a C-167/00. sz. Henkel-ügyben 2002. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 2002., I-8111. o.] 49. pontját).

52 Mint azt az olasz kormány az észrevételeiben kifejtette, a Brüsszeli Egyezmény azon rendelkezéseit tehát, amelyeket a 44/2001 rendelet nem módosított, az említett rendelet kapcsán továbbra is ugyanúgy kell értelmezni, ez pedig annál is inkább így van, mivel e rendelet a tagállamok között a Brüsszeli Egyezmény helyébe lépett (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Henkel-ügyben hozott ítélet 49. pontját, valamint a C-111/01. sz. Gantner Electronic ügyben 2003. május 8-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-4207. o.] 28. pontját).

53 Mint azt az Egyesült Királyság Kormánya az észrevételeiben megjegyezte, ez az értelmezési folytonosság végeredményben megfelel a jogbiztonság elvárásainak, amelyek megkövetelik, hogy ne vonják kétségbe a Bíróság olyan hagyományos ítélkezési gyakorlatát, amelyet a közösségi jogalkotó nem szándékozott felülvizsgálni.

54 Ezzel kapcsolatban – mint azt a főtanácsnok az indítványának 94. és 95. pontjában hangsúlyozta – mind a 44/2001 rendelet előkészítő munkálataiból, mind pedig a rendelet 5. cikke 1. pontjának szerkezetéből kiderül, hogy a közösségi jogalkotónak csak az ingó dolgok értékesítésére irányuló szerződések, valamint a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések kapcsán állt szándékában, hogy egyrészt a továbbiakban ne a vitás kötelezettségből induljon ki, hanem az e szerződésekre jellemző kötelezettséget vegye alapul, másrészt pedig önálló módon határozza meg a szerződéses jogviszonyok kapcsán joghatósággal rendelkező bíróságot kijelölő kapcsolóelvként a teljesítés helyét.

55 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a közösségi jogalkotó a 44/2001 rendelet keretében az ingó dolgok értékesítésére és a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéseken kívüli minden más szerződés kapcsán fenn kívánta tartani azokat az elveket, amelyeket a Bíróság a Brüsszeli Egyezménnyel összefüggésben alakított ki nevezetesen a figyelembe veendő kötelezettséget és e kötelezettség teljesítése helyének meghatározását illetően.

56 Ezért a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja a) alpontjának ugyanolyan hatályt kell tulajdonítani, mint a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 1. pontjának.

57 A fenti megfontolások összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az olyan szerződés alapján járó díjazás megfizetése iránti követelés kapcsán, amely szerződés értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, a joghatósággal rendelkező bíróságnak a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja alapján történő meghatározása érdekében továbbra is a Bíróságnak a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke 1. pontjához fűződő ítélkezési gyakorlata alapján levezethető elvekből kell kiindulni.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdését akként kell értelmezni, hogy az olyan szerződés, amelynek értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja díjazás ellenében a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, nem minősül az e rendelkezés értelmében vett szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek.

2) Az olyan szerződés alapján járó díjazás megfizetése iránti követelés kapcsán, amely szerződés értelmében valamely szellemi tulajdonjog jogosultja a vele szerződő félnek átengedi az e joghoz kapcsolódó felhasználási jogokat, a joghatósággal rendelkező bíróságnak a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja alapján történő meghatározása érdekében továbbra is a Bíróságnak a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezmény 5. cikke 1. pontjához fűződő ítélkezési gyakorlata alapján levezethető elvekből kell kiindulni.

Aláírások